

Sygn. akt III KO 105/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 października 2018 r.,
w sprawie D. C.

skazanego za czyny z art. 59 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o
przeciwdziałaniu narkomanii i in.

zagadnienia wznowienia z urzędu postępowania

zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 24 listopada 2015 r., sygn. akt II AKa [...]

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego we W.

z dnia 3 czerwca 2015 r., sygn. akt II K [...]

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.
wznawia z urzędu opisane wyżej postępowanie,

2. uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 listopada
2015 r., sygn. akt II AKa [...] oraz wyrok Sądu Okręgowego we W. z
dnia 3 czerwca 2015 r., sygn. akt II K [...] w całości i przekazuje
sprawę Sądowi Okręgowemu we W. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego we W. z dnia 3 czerwca 2015 r., sygn. akt II K [...] D. C. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 62 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i skazany na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz za winnego popełnienia przestępstwa z art. 59 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności. Na podstawie wskazanych wyżej kar, na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzono oskarżonemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, na poczet której na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczono okres jego rzeczywistego pozbawienia wolności. Tymże wyrokiem na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego przepadek na rzecz Skarbu Państwa kwoty 2410 zł stanowiącej równowartość korzyści majątkowej uzyskanej z popełnienia przestępstwa oraz na podstawie art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii przepadek dowodu rzeczowego w postaci suszu roślinnego. W wyroku tym zamieszczono również rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 24 listopada 2015 r., sygn. akt II AKa [...] zmienił opisany wyżej wyrok Sądu Okręgowego we W. w ten sposób, że uzupełnił podstawy prawne zawartych w nim rozstrzygnięć o art. 4 § 1 k.k., uchylił rozstrzygnięcie o zaliczeniu na poczet kary łącznej okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie, na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k., art. 72 § 1 pkt 1, 4, 5 i 7 k.k. oraz art. 73 § 1 k.k. warunkowo zawiesił wykonanie kary łącznej pozbawienia wolności oraz nałożył na oskarżonego obowiązki probacyjne i oddał go w okresie próby pod dozór kuratora sądowego. Wyrok ten zawiera również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Pismem z dnia 20 lipca 2018 r. Wiceprezes Sądu Okręgowego we W. zwrócił się o rozważenie przez Sąd Najwyższy potrzeby wznowienia z urzędu postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 listopada 2015 r., sygn. akt II AKa [...] zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego we W. z dnia 3 czerwca 2015 r., sygn. akt II K [...] z uwagi na możliwości wystąpienia w sprawie bezwzględnej podstawy odwoławczej przewidzianej w art.

439 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez udział w wydaniu orzeczenia osoby nieuprawnionej do orzekania.

Tożsame stanowisko w piśmie z dnia 30 sierpnia 2018 r. zajął prokurator Prokuratury Krajowej, który również wniósł o wznowienie z urzędu ww. postępowania i w konsekwencji uchylenie wyroków obu sądów i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu we W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stanowiska wyrażone w pismach Prezesa Sądu Okręgowego we W. oraz prokuratora Prokuratury Krajowej okazały się zasadne. Z dokumentów zawartych w aktach sprawy SN w sposób jednoznaczny wynika, że H. W. - jeden z ławników zasiadających w składzie orzekającym Sądu Okręgowego we W., który wydał wyrok z dnia 3 czerwca 2015 r., sygn. akt II K [...] był osobą nieuprawnioną do orzekania, a to z uwagi na fakt, że w czasie, gdy toczyło się postępowanie główne w przedmiotowej sprawie, pełnił służbę w Straży Miejskiej.

Ze szczegółowych informacji przesłanych przez Komendanta Straży Miejskiej we W. wynika, że wyżej wymieniony jako strażnik miejski pracował od 1991 r. najpierw zajmując stanowisko inspektora (od 1.08.1991 r. do 30.11.1998 r.), następnie zastępcy naczelnika wydziału (od 1.12.1998 r. do 30.11.1999 r.), później naczelnika wydziału (od 1.12.1999 r. do 16.02.2014 r.), a od 17.02.2014 r. „do dziś” (data pisma Komendanta Straży Miejskiej to 27.08.2018 r.) zastępcy komendanta (k. 10 akt SN).

Przypomnieć w tym miejscu należy, że zgodnie z art. 159 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 23 ze zm.) *ławnikami nie mogą być funkcjonariusze Policji oraz inne osoby zajmujące stanowiska związane ze ściganiem przestępstw i wykroczeń*. Jest przy tym niewątpliwym, że w katalogu „osób zajmujących stanowiska związane ze ściganiem przestępstw i wykroczeń” mieszczą się również strażnicy miejscy. Wystarczy wskazać, że przepisy art. 12 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 928) przyznają strażnikom miejskim wyraźną kompetencję do *nakładania grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia oraz dokonywania czynności*

wyjaśniających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych - w trybie i zakresie określonych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia. Taka interpretacja jest również w pełni zgodna z celem wprowadzenia opisanego wyżej zakazu *incompatibilitas*, a mianowicie dążeniem do wyeliminowania ze sprawowania wymiaru sprawiedliwości osób zajmujących się zawodowo zagadnieniami ochrony prawnej i niedopuszczenie do sytuacji, w której osoby objęte treścią przepisu mogłyby znać sprawę z racji wykonywanego zawodu lub być związane stosunkiem podległości z osobami decydującymi o sprawie (Ł. Korózs, M. Sztorc, Ustrój sądów powszechnych. Komentarz, Warszawa 2004, Legalis, komentarz do art. 159).

Pomimo istnienia opisanej wyżej przeszkody, uchwałą nr [...] Rady Miasta W. z dnia 24 października 2011 roku H. W. został wybrany do pełnienia funkcji ławnika w Sądzie Okręgowym we W. „na kadencję lat 2012 – 2015”. Nadmienić należy, że w karcie zgłoszenia kandydata na ławnika H. W. wskazał, że jest pracownikiem samorządowym, pracującym w Straży Miejskiej. Identycznej treści informacje zostały zamieszczone w karcie ewidencyjnej ławnika (k. 12 – 14 oraz 22 akt SN).

W następstwie powyższego wyboru, H. W., zarządzeniem z dnia 16.01.2015 r., został wyznaczony jako członek składu orzekającego do rozpoznania sprawy D.C., oskarżonego z art. 59 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in., toczącej się przed Sądem Okręgowym we W. pod sygnaturą II K [...] k. 319). W konsekwencji tej decyzji procesowej H. W. jako członek składu orzekającego brał udział w wydaniu wyroku z dnia 3 czerwca 2015 r., sygn. akt II K [...].

Udział H. W. w wydaniu wspomnianego orzeczenia sprawił, że analizowane postępowanie zostało dotknięte uchybieniem kwalifikowanym jako bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w postaci „brania udziału w wydaniu orzeczenia przez osobę nieuprawnioną”.

Oczywistą konsekwencją faktu, że H. W. nie miał uprawnienia do tego, by zostać ławnikiem, na którą to funkcję został wybrany wbrew wyraźnemu zakazowi ustawowemu zawartemu w art. 159 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, było także i to, że nie miał uprawnień do wydawania orzeczeń jako członek składu orzekającego w sprawach toczących się

przed Sądem Okręgowym we W.. Nie budzi wszak wątpliwości, że użyte na gruncie art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. określenie „osoba” swoim zakresem znaczeniowym obejmuje również ławników (tak trafnie m.in. J. Grajewski, S. Steinborn, *Komentarz aktualizowany do art. 425-673 Kodeksu postępowania karnego*, L.K. Paprzycki (red.), komentarz do art. 439, teza 11).

Stwierdzenie powyższego uchybienia, przy jednoczesnej konstatacji, że nie było ono przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji, obligowało Sąd Najwyższy do wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 listopada 2015 r., sygn. akt II AKa [...] (art. 542 § 3 i 4 k.p.k.). W związku zaś z faktem, że do wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej doszło na etapie postępowania głównego, konieczne było uchylenie nie tylko wyroku sądu odwoławczego, ale i poprzedzającego go wyroku sądu *meriti* i w konsekwencji przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Procedując ponownie sąd ten uwzględni przedstawione powyżej zapatrywania prawne Sądu Najwyższego i rozważy, w jakim zakresie poprzestać na ujawnieniu dowodów, które nie miały wpływu na uchylenie wyroku (art. 442 § 2 w zw. z art. 545 § 1 k.p.k.). Sądy ponownie rozpoznające sprawę winny również pamiętać, że z uwagi na blisko trzyletni okres dzielący datę uprawomocnienia się wyroku kończącego postępowanie od daty wznowienia postępowania, wznowienie nastąpiło na korzyść oskarżonego (art. 542 § 5 k.p.k.). Powyższa okoliczność nakłada obowiązek uwzględniania w postępowaniu ponownym ograniczeń określonych w art. 443 k.p.k. (art. 545 § 1 k.p.k.).

Mając na względzie powyższe, orzeczono jak w sentencji wyroku.